

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.11(143).17
УДК 796:86:796.032

Кувалдіна О. В.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
завідуюча кафедрою теоретичних основ олімпійського та професійного спорту
Дрюков В. О.
доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
професор кафедри теоретичних основ олімпійського та професійного спорту
Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова,

ВИСТУП ЗБІРНОЇ КОМАНДИ УКРАЇНИ З ФЕХТУВАННЯ НА ІГРАХ XXXII ОЛІМПІАДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ВИСТУПУ НА НАСТУПНИХ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ

Аналіз результатів виступів українських спортсменів на Іграх XXXII Олімпіади дають змогу вказати на фактори слабого виступу українських спортсменів в особистих змаганнях у жіночій шаблі та шпазі, а також у чоловічих командних змаганнях на шпагах, незважаючи на можливості завоювання медалей у цих видах спорту згідно з даними багатьох аналітиків, як компанія Infostrada Sports, так і інших експертів, що спеціалізуються на спортивній статистиці. До них на наш погляд відносяться: незадовільний рівень ефективності процесу виходу на пік готовності спортсменів до Олімпійських ігор; відсутність психологічної стійкості спортсменів на змаганнях; слабка тактична підготовка окремих спортсменів. Показано, що незважаючи на невдалий виступ в олімпійському Токіо збірної команди України з фехтування, цей вид єдиноборств має значний потенціал стосовно покращення спортивних досягнень на Іграх XXXIII Олімпіади 2024 р. в Парижі.

Ключові слова: Ігри Олімпіад, підсумки, Україна, фехтування.

Kuvaldina Olga, Driukov Volodymyr. Performance of the national fencing team of Ukraine at the XXXII Olympic Games and the prospects of its performance at the next Olympic Games. Analysis of Ukrainian athletes' results at the XXXII Olympiad Games allows pointing out the factors of the weak performance of Ukrainian athletes in women's individual saber and epee competitions, as well as men's team epee competitions, despite the possibility of winning medals in these sports events according to many analysts including those of Infostrada Sports and other sports statistics experts. These, in our opinion, include an unsatisfactory level of efficiency of the process of reaching the peak of readiness for the Olympic Games; lack of psychological stability of athletes at the competitions; weak tactical preparation of some athletes. Based on the performances of athletes of the Ukrainian fencing team in Tokyo, a conclusion was made about the unsatisfactory level of athletes' preparation for the XXXII Olympic Games. Only 20% of the national team members were able to realize their potential at the XXXII Olympic Games. The dynamics of the athletes' results at the World Championships 2017 – 2019 indicates the need to use in the new Olympic cycle the planning, which is focused on our athletes reaching the peak of readiness for the Olympics: at first, the training should be aimed at the maximum stimulation of the growth of sportsmanship, whereas at the final stage it should be focused on its realization in the major competitions. It is shown that despite the unsuccessful performance of the Ukrainian fencing team in the Olympic Tokyo, this type of martial arts has significant potential for improving sports achievements at the XXXIII Olympic Games 2024 in Paris. It is noted that in the new Olympic cycle it is of crucial importance to identify candidates for the XXXIII Olympic Games as soon as possible and to create all the conditions for their full-fledged preparation. Thus, to ensure further winning medal places at the Olympic Games, it is necessary to improve the system of sports training in the Olympic cycle, which envisages participation in numerous competitions during the year to achieve a high level of readiness in the major competitions of triennial – the Olympic Games.

Keywords: Olympic Games, results, Ukraine, fencing.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Постійне зростання популярності Олімпійських ігор стало потужним стимулом розвитку олімпійських видів спорту. Одним із основних показників стану розвитку конкретного виду спорту у світі є результати виступу спортсменів на Олімпійських іграх.

На цей час актуального значення набуває проведення детального аналізу виступу збірної команди України з фехтування на Іграх XXXII Олімпіади у Токіо і на цій підставі визначення основних проблем та шляхів їх вирішення у черговому циклі підготовки національної команди до ігор XXXIII Олімпіади 2024 р. в Парижі.

У низці робіт [1, 2, 3] розглянуто різні аспекти розвитку олімпійських видів спорту. Авторами показано, що в умовах ринкових відносин, комерціалізації та професіоналізації спорту вищих досягнень велике значення набуває модернізація організаційно-управлінських форм функціонування і розвитку видів спорту.

Отже, актуальним стає пошук способів подальшого вдосконалення організаційно-управлінських форм функціонування і розвитку видів спорту у сучасних умовах розвитку України.

Мета дослідження – проаналізувати спортивні результати українських спортсменів на Іграх XXXII Олімпіади та визначити шляхи розвитку олімпійських видів спорту.

Виклад основного матеріалу досліджень. В Іграх XXXII Олімпіади у Токіо з фехтування брало участь 212 спортсменів з 42 країн. Розподіл олімпійських нагород надано у табл. 1.

У Токіо олімпійські медалі завоювали спортсмени з 13-ти країн, і дев'ять з них здобули золоті нагороди. У цілому змагання виявили явну перевагу спортсменів ОКР, Франції, Кореї, які завоювали 18 медалей, з них шість золотих.

Несподівано слабо виступили команди Румунії, України, Німеччини, в складах яких немало висококласних спортсменів – лідерів світового фехтування, які виглядали серйозними конкурентами.

Таблиця 1.

Розподіл медалей з фехтування на Іграх XXXII Олімпіади

Місце	Країна	Кількість медалей			Усього медалей
		З	С	Б	
1	ОКР	3	4	1	8
2	Франція	2	2	1	5
3	Корея	1	1	3	5
4	Угорщина	1	1	1	3
5	Естонія	1	0	1	2
6	США	1	0	1	2
7	КНР	1	0	0	1
8	Гонконг	1	0	0	1
9	Японія	1	0	0	1
10	Італія	0	3	2	5
11	Румунія	0	1	0	1
12	Україна	0	0	1	1
13	Чехія	0	0	1	1

Примітка: ОКР – Олімпійський комітет Росії

Результати Ігор XXXII Олімпіади у Токіо дають змогу говорити про певні тенденції розвитку фехтування у світі.

По-перше, виняткову високу конкуренцію та гостру спортивну боротьбу у змаганнях з усіх видів зброї. Про дуже високе загострення спортивної боротьби свідчить 17 місце О. Харлан (Україна) – лідера світового рейтингу FIE, чемпіонка світу 2019 р.

По-друге, медалі в командній першості завоювали збірні, які змогли протягом п'яти років олімпійського циклу 2017 – 2021 рр. зберегти стабільний склад і мали лідерів в кожному виді зброї.

По-третє, розширення вікових діапазонів переможців та призерів Ігор XXXII Олімпіади. Середній вік переможців та призерів серед жінок – 29,7 років, найстарша – С. Великая (Росія) – шабля, А. Попеску (Румунія) – шпага, 36 років, наймолодша – С. Позднякова (Росія) – шабля, олімпійська чемпіонка, 24 роки. Середній вік переможців та призерів серед чоловіків – 29,3 років, найстарший – І. Рейзлін (Україна) – шпага, Ким Чжон Хван (Корея) – шабля, 37 років, наймолодші олімпійські чемпіони Р. Каннон (Франція) – шпага, Ка Лун Чон (Гонконг) – рапіра, 24 роки.

По-четверте, тенденція до більш раціонального використання найближчих резервів збірної команди країни. Найефективніше й у короткий термін вводять молодих спортсменів до еліти світового фехтування в Росії, Франції, Гонконгу, Японії.

На Іграх XXXII Олімпіади у Токіо Україну представляло 6 спортсменів (чотири чоловіка та дві жінки), які виступали у чотирьох видах змагань (жіноча шабля та шпага в особистих змаганнях, чоловіча шпага в особистих і командних змаганнях), що складає 33,3 % олімпійської програми. Досвід участі в Іграх Олімпіад мали О. Харлан, О. Кривицька, Б. Нікішин та А. Герей. Для І. Рейзліна та Р. Свічкара це був дебют на олімпійській арені.

Шпага (чоловіча). В особистих змаганнях з фехтування на шпагах взяли участь три представники України: І. Рейзлін, Б. Нікішин та Р. Свічкара. Четвертий учасник А. Герей брав участь лише у командних змаганнях.

Українські спортсмени почали олімпійський турнір з 1/32 фіналу. Б. Нікішин програв Лань Мін Хао (Китай) з рахунком 12:13 і посів 19 місце. Р. Свічкара програв М. Хайнцеру (Швейцарія) – 11:15 і посів 22 місце. І. Рейзлін у першому колі переміг Б. Штейфана (Швейцарія) із рахунком 15:11. У другому колі І. Рейзлін переміг М. Хайнецера (Швейцарія) із рахунком 15:12. У третьому колі переміг із рахунком 15:13 Махамеда Ель-Саседа (Єгипет).

У півфінальному двобої І. Рейзлін програв Р. Каннон (Франція) 10:15. У двобої за бронзову нагороду І. Рейзлін переміг А. Санатареллі (Італія) 15:12. Фінал завершився перемогою Р. Каннона (Франція) над Г. Шіклоші (Угорщина).

У командних змаганнях брали участь дев'ять збірних. Фаворитами на завоювання медалей вважали команди Франції, Італії та України – лідерів світового рейтингу FIE.

Збірна команда України розпочала виступ зі стадії чвертьфіналу де за вхід до півфіналу зустрілась зі збірною командою Китаю і програла з рахунком 35:45. Потім перемога над збірною командою Італії з рахунком 45:39 за 5 – 8 місце і поразка від збірної Франції з рахунком 39:45 за 5 – 6 місце. У підсумку збірна команда України посіла 6 місце.

Золоті медалі завоювала збірна команда Японії, яка у чвертьфіналі перемогла збірну команду Франції – лідера світового рейтингу FIE, чемпіона світу 2019 р. а у фіналі перемогла збірну команду ОКР.

Шпага (жіноча). Україну на Іграх XXXII Олімпіади представляла О. Кривицька, яка потрапила на Олімпіаду через зональний відбір напередодні Олімпійських ігор.

О. Кривицька у першому двобої програла Р. Кнапик – Мязда (Польща) з рахунком 8:15. В підсумковому протоколі посіла 21 місце.

Шабля (жіноча). Україну на Іграх XXXII Олімпіади представляла О. Харлан згідно з особистим рейтингом FIE.

У першому раунді О. Харлан (перший номер посіву на олімпійському турнірі) поступилася китайці Янг Хенюй (28-ий номер посіву на олімпійському турнірі) з рахунком 12:15 і посіла 17 місце. Ігри у Токіо стали для О. Харлан четвертими в кар'єрі: на кожній з трьох попередніх олімпіад вона здобувала медаль (одна золота, одна срібна, дві бронзові), а в

Японію приїхала у статусі чинної чемпіонки світу і лідера світового рейтингу FIE.

Олімпійською чемпіонкою стала 24-річна С. Позднякова (ОКР), чемпіонка світу 2018 р., яка у фіналі перемогла співвітчизницю С. Велікую.

Аналіз результатів виступів українських спортсменів на Іграх XXXII Олімпіади дають змогу вказати на фактори слабого виступу українських спортсменів в особистих змаганнях у жіночій шаблі та шпазі, а також у чоловічих командних змаганнях на шпагах, незважаючи на можливості завоювання медалей у цих видах спорту згідно з даними багатьох аналітиків, як компанії Infostrada Sports, так і інших експертів, що спеціалізуються на спортивній статистиці. До них, на наш погляд відносяться:

- незадовільний рівень ефективності процесу виходу на пік готовності спортсменів до Олімпійських ігор;
- відсутність психологічної стійкості спортсменів на змаганнях;
- слабка тактична підготовка окремих спортсменів;

Ці дані відображають реалізацію заключного етапу підготовки і виступу українських спортсменів на Іграх XXXII Олімпіади.

Слід підкреслити, що результати українських спортсменів на Іграх XXXII Олімпіади у Токіо є нижчими за прогнозованими, тобто, не відповідають плану-прогнозу згідно цільової комплексної програми підготовки збірної команди України з фехтування.

Таким чином, збірна команда України з фехтування не змогла повторити досягнення попередніх ігор у Лондоні – 2012 (дві медалі, з них одна золота і одна бронзова) та у Ріо-де-Жанейро – 2016 (дві медалі, одна срібна та одна бронзова). Підстави для успіху нашої команди у Токіо були, враховуючи результати українських спортсменів на чемпіонатах світу 2017 – 2019 рр. (табл. 2).

На чемпіонатах світу 2017 – 2019 рр. п'ять членів олімпійської збірної команди завоювали в особистій першості сім медалей, з них дві золоті та п'ять бронзових, що свідчить про високий потенціал цих спортсменів. За підсумками виступів спортсменів збірної команди України з фехтування у Токіо можна зробити висновок про незадовільний рівень реалізації методики побудови заключного етапу підготовки спортсменів до Ігор XXXII Олімпіади. Тільки двадцять відсотків членів національної команди змогли набути й реалізувати свій потенціал на Іграх XXXII Олімпіади. Динаміка результатів спортсменів на чемпіонатах світу 2017 – 2019 рр. вказує на потребу застосувати в олімпійському триріччі планування, яке має чітку спрямованість виходу наших спортсменів на пік готовності до Ігор Олімпіад: спочатку підготовка має бути зорієнтована на максимальну стимуляцію росту спортивної майстерності, а на заключному етапі – на її реалізацію у головних змаганнях.

Таблиця 2.

Результати виступу українських спортсменів учасників Ігор XXXII Олімпіади з фехтування на головних міжнародних змаганнях 2017 – 2019 рр.

Прізвище І.	Вид змагань (зброя)	Вік	Рейтинг у світі напередодні Олімпіади	Місце на Іграх XXXII Олімпіади	Чемпіонати світу, рік (місце)		
					2019	2018	2017
Харлан О.	особисті (шабля)	30	1	17	1	9	1
Кривицька О.	особисті (шпага)	34	10	21	3	5	3
Рейзлин І.	особисті (шпага)	37	3	3	3	72	не бр. уч.
Нікішин Б.	особисті (шпага)	41	12	19	9	3	11
Свічкач Р.	особисті (шпага)	28	29	22	20	3	не бр. уч.
Рейзлин І. Нікішин Б. Свічкач Р. Герей А.	командні (шпага)	35,3	3	6	2	13	6

Незважаючи на невдалий виступ в олімпійському Токіо збірної команди України з фехтування, цей вид єдиноборств має значний потенціал стосовно покращення досягнень національної команди на Іграх XXXIII Олімпіади 2024 р. У новому олімпійському циклі для поліпшення ситуації, яка склалася у фехтуванні бажано якнайшвидше визначити кандидатів на участь в Іграх XXXIII Олімпіади у Парижі і створити їм усі умови для повноцінної підготовки.

Слід зазначити, що характерною рисою складу національної збірної команди України з фехтування є наявність спортсменів з великим віковим діапазоном, що пов'язано із значних збільшенням протягом останніх десятиліть тривалості їх виступів на вищому рівні. Тому при побудові програм підготовки спортсменів слід враховувати їх вік, стаж занять спортом, етап багаторічної підготовки. Для першої групи молодих спортсменів, які знаходяться на етапі підготовки до вищих досягнень або на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей і до Ігор Олімпіади готуються вперше, кожний наступний рік олімпійського циклу підготовки має відрізнятися від попереднього більш високим сумарним навантаженням, підвищенням його специфічності, а саме, збільшенням частки спеціальної підготовки у загальному обсязі роботи, розширенням змагальної практики, зміною характеру засобів і методів підготовки.

Для другої групи спортсменів, які вже виступили на Олімпійських іграх й знаходяться на етапах підготовки до

вищих досягнень та максимальної реалізації індивідуальних можливостей, структура чотирирічних циклів має відповідати основним положенням побудови підготовки на відповідному етапі багаторічного вдосконалення та індивідуальним особливостям спортсменів. Для третьої групи спортсменів, які виступали на декількох Олімпійських іграх, наближаються до завершення спортивної кар'єри та знаходяться на етапах збереження вищої спортивної майстерності і поступового зниження результатів, сумарний обсяг роботи має значно знизитися, тренувальний процес спрямовується на максимально можливе використання якісних характеристик тренувального процесу, пошук і реалізацію прихованих індивідуальних резервів у техніко-тактичній, фізичній та психологічній підготовленості. Таким чином, рівень досягнень збірної команди України в Парижі залежатиме від здатності тренерського складу зорієнтувати підготовку у черговому олімпійському циклі на максимальну стимуляцію резервних можливостей спортсменів та виведення їх на найвищий рівень готовності до Ігор XXXIII Олімпіади 2024 р.

Висновки. 1. Виступ збірної команди України з фехтування на Іграх XXXII Олімпіади (одна бронзова медаль) можна вважати задовільним. 2. Результати виступу спортсменів на Іграх XXXII Олімпіади вказують на необхідність удосконалення системи спортивної підготовки в олімпійському циклі, що передбачає багаторазову участь у змаганнях протягом року та досягнення високого рівня готовності в головних змаганнях триріччя – Олімпійських ігор.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою Концепції розвитку олімпійських видів спорту в Україні.

Література

1. Бубка СН, Платонов ВН, редактори. Менеджмент подготовки спортсменов к Олимпийским играм. Киев: Олимпийская литература; 2017. 480 с.
2. Имас ЕВ, Борисова ОВ. Профессиональный теннис: проблемы и перспективы развития: монография. Киев: Олимпийская литература; 2017. 288 с.
3. Платонов В, Есентаев Т. Организационно-управленческие модели подготовки спортсменов высокой квалификации в условиях политизации и коммерциализации олимпийского спорта. Наука в олимпийском спорте; 2015. 2 : 19 – 26.

References

1. Bubka SN, Platonov VN, redaktoryi. Menedzhment podhotovky sportsmenov k Olympyiskym yhram.
2. Imas EV, Borysova OV. Professyonalnyi tennys: problemy y perspektyvy razvytyia: monograph. Kyev: Olympyiskaia lyteratura; 2017. 288 s.
3. Platonov V, Esentaev T. Orhanyzatsyonno-upravlencheskye modely podhotovky sportsmenov vysokoi kvalyfykatsyy v uslovyakh polytyzatsyy y kommertsyalizatsyy olympyiskoho sporta. Nauka v olympyiskom sporte; 2015. 2 : 19 – 26.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.11(143).18
УДК: 796.81

Малинський І.Й.

**кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор,
директор ННІ спеціальної фізичної і бойової підготовки
Університету державної фіскальної служби України, Ірпінь
Лаврентьєв О.М.**

**кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
в.о. завідувача кафедри хортингу та реабілітації
Університету державної фіскальної служби України, Ірпінь
Качур І.В.**

**кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри хортингу та реабілітації
Університету державної фіскальної служби України, Ірпінь
Андрійцев В.О.**

кандидат наук з фізичного виховання та спорту

Андрійцева В.К.

**магістр ННІ спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації
Університету державної фіскальної служби України, м. Ірпінь**

ВПЛИВ СЕРЕДНЬОГІР'Я НА ВИСТУП АТЛЕТІВ З ВІЛЬНОЇ ЧОЛОВІЧОЇ ТА ЖІНОЧОЇ БОРОТЬБИ НА XXXII ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ У ТОКІО

У статті було проаналізовано виступ учасників та призерів з вільної чоловічої та жіночої боротьби на XXXII Олімпійських іграх в Токіо після проходження навчально-тренувального збору в умовах середньогір'я під час 2-го заключного етапу підготовки до цих змагань, що проходив у Івано-Франківській обл. на навчально-спортивній базі «Заросляк» з урахуванням віку та кваліфікації спортсменів. База знаходиться на висоті 1330 м. над рівнем моря. м. Токіо, що приймає Олімпійські Ігри знаходиться на висоті 40 метрів над рівнем моря. Збори проводились з 17.06 по 04.07.2021р. (17 діб) для чоловічої збірної та з 12.06 по 03.07.2021 р. (21 доба) для жіночої збірної з боротьби вільної. Також була врахована тривалість зборів та проміжок часу після них при поверненні на рівнину та безпосередніми днями змагальної діяльності. Аналіз результатів дослідження вказує на те, що найкращий результат і відповідно пік функціональних можливостей і витривалості на Олімпійських іграх показали атлети, які пройшли навчально-